

Gemeenteraadsverkiezingen steeds belangrijker voor het onderwijs

Het lerarentekort terugdringen, de kansenongelijkheid in het onderwijs tegengaan en de aansluiting met de arbeidsmarkt verbeteren. Deze thema's staan centraal in het Gemeentelijk Onderwijsdebat dat de Stichting van het Onderwijs en Zadkine op 8 februari organiseren in het Rotterdamse Hofpleintheater in de aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen van 21 maart 2018. (Kandidaat)-gemeenteraadsleden zijn het eens over het belang van de onderwerpen, maar verschillen in de aanpak die zij voorstaan. Ruim 150 deelnemers, vooral werkend in het onderwijs, woonden het debat bij.

Onderwijsbeleid is een landelijke taak en de scholen zijn autonoom in de uitvoering ervan. Ook de gemeente krijgt steeds meer zeggenschap en invloed op onderwijs- en aanverwant beleid, bijvoorbeeld rondom jeugdzorg, welzijn, voor- en vroegschoolse educatie (vve), armoede- en achterstandenbeleid en het voorkomen van schooluitval. De gemeenteraadsverkiezingen worden daarmee steeds belangrijker voor het onderwijs en daarom heeft de Stichting van het Onderwijs samen met roc Zadkine een onderwijsdebat in Rotterdam georganiseerd, waarbij kandidaten van tien Rotterdamse partijen met elkaar en met de zaal in discussie gaan. 'Rotterdam is een ingewikkelde stad. Er zijn kansen, maar ook achterstanden', zegt Philippe Raets, voorzitter College van Bestuur van Zadkine. 'Politici verschillen in de prioriteiten die zij stellen als het gaat om het versterken van het menselijk kapitaal.' Ton Heerts, bestuurslid Stichting van het Onderwijs en voorzitter MBO Raad, stelt vast dat er steeds meer taken naar het gemeentelijk niveau verschuiven. 'Als landelijke Stichting vinden we het daarom belangrijk de verbinding met het lokale niveau te leggen.' Loek Schueler, ook bestuurslid Stichting van het Onderwijs en voorzitter CNV Onderwijs, hoopt dat de politici de ambities uit het eerder gelanceerde [Zes-puntenplan](#) van de Stichting zullen omarmen. 'Thema's als kansengelijkheid en een Leven Lang Ontwikkelen worden lokaal uitgewerkt. We hopen dat politici die hoog op de agenda zetten.'

Rotterdamse leraren-cao

De eerste stelling waarover politici debatteren, gaat over het lerarentekort. Om dit tekort terug te dringen, heeft de gemeente een 'Rotterdamse leraren-cao' ontwikkeld. Daarin staan maatregelen als een welkomstpremie, startgaranties en het vinden van zij-instromers. Zijn dat de juiste maatregelen? Of moet, zoals de stelling luidt, de Rotterdamse aanpak van het lerarentekort meer op de kwaliteit van de docenten focussen, in plaats van op aantallen? Nourdin el Ouali van NIDA en zelf pedagogisch hulpverlener, is geen voorstander van de welkomstbonus. 'Je kunt beter investeren in kwaliteit van docenten en in administratief personeel om de werkdruk te verlagen'.

Pakket van maatregelen

Het CDA ziet bij monde van Christine Zandberg een valse tegenstelling: 'Om kwaliteit te borgen in het docententeam, zul je over voldoende docenten moeten beschikken. De Rotterdamse leraren-cao investeert ook in kwaliteit van opleidingen en werkdrukverlaging. Daartegen protesteert SP'er Taylan Cicek: 'Het CDA stemde tegen onze motie voor werkdrukverlaging! Wat er gebeurt, is dat leraren gaan shoppen als gevolg van de welkomstbonus.' Dat ziet El Ouali ook: 'Mijn zoontje van vijf heeft tot nu toe drie leerkrachten gehad.' Zandberg houdt vol: 'Het is een *pakket* van maatregelen en met de welkomstbonus verleid je mensen les te komen geven.'

Werkdruk

Uit de zaal komt de vraag om meer te investeren in startende docenten. 'Twintig procent werkt na een jaar ergens anders', zegt een deelnemer. Een leerkracht: 'Investeer in huidige leerkrachten. Momenteel vertrekken mijn collega's naar omliggende dorpen.' Ronald Buijt van Leefbaar Rotterdam sluit daarbij aan met de opmerking dat een belangrijke oorzaak van de werkdruk niet benoemd wordt. 'Vijftien procent van de docenten heeft te maken met agressieve ouders en leerlingen. In het onderwijs moet rust, orde en regelmaat heersen en gedrag moet consequenties hebben.' Vincent Karremans van de VVD vindt een welkomstpremie een goede financiële prikkel, maar belangrijker is dat de autonomie terug moet naar de docenten. 'Er moeten minder protocollen zijn. Dat zal de werkdruk verlagen.' Anne de Visch Eybergen, lid College van Bestuur van de stichting voor openbaar onderwijs BOOR geeft aan dat het niet alleen om geld gaat. 'Een betere samenwerking met zorg en welzijn voor leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben, kan de werkdruk verlagen. Maar ook moet de aantrekkelijkheid van het beroep van docent omhoog. Bovendien moet er perspectief zijn op eventueel een ander carrièrevervolg dan in het onderwijs en daarom moet de lerarenopleiding flexibeler worden.'

Daarnaast is inzetten op zij-instromers kansrijk, betoogt Cebeli Gonul, docent Zadkine, zelf zij-instromer naast een loopbaan als jurist. 'Het beroep docent is sexy. Je hebt er veel managementskills voor nodig. Er moet betere marketing zijn voor een baan in het onderwijs.'

Achterstanden wegwerken

De tweede ronde heeft als thema 'gelijke kansen'. Voorzieningen voor kinderen en jongeren, zoals jeugdzorg, kinderopvang en onderwijs werken nu niet voldoende samen. De achterstanden die kwetsbare kinderen oplopen, werken door in hun hele schoolcarrière en in de kansen die zij daarna krijgen. 'De kansenongelijkheid is groot en we zien op de scholen verschillen in populatie', signaleert Henk Post, voorzitter Raad van Bestuur van de Rotterdamse vereniging voor christelijk voortgezet onderwijs CVO. 'Rijke ouders kunnen bijles betalen, maar anderen zijn afhankelijk van de docent.'

Die moet daarom kwalitatief van hoog niveau zijn, zowel in de voor- en vroegschoolse educatie als in het primair en voortgezet onderwijs. Er hangt nu teveel af van de taalomgeving thuis.’ Eric Westhoek, directeur aan Hogeschool Inholland: ‘We doen ons best studenten te behouden, maar de uitval in het hbo is hoog.’ Ook Jan Kweekel, bestuurder bij STC Groep, de opleiders van de haven- en transportsector, signaleert verschil in kansen: ‘Kinderen uit eenoudergezinnen en arme gezinnen hebben de wind tegen. Er is specifiek vve-beleid nodig om achterstanden weg te werken.’

Ongemotiveerd

De stelling waarover de partijen gaan debatteren luidt: ‘Jongeren en volwassenen zonder startkwalificatie moeten gratis een mbo opleiding van de gemeente krijgen.’ Barbara Kathmann van de PvdA is het daar onmiddellijk mee eens. ‘Zonder startkwalificatie raken deze jongeren in de bijstand. Dan kun je beter investeren in een opleiding.’ Buijt (Leefbaar Rotterdam) vindt het een slecht plan. ‘Mensen die zijn afgehaakt zonder startkwalificatie, zijn blijkbaar klaar met school. Met dit voorstel krijg je ongemotiveerde scholieren op het mbo, dat is slecht voor de onderwijskwaliteit. Andere mensen betalen ook zelf voor hun opleiding. Waarom moet de gemeente investeren in mensen die zelf niet willen betalen?’ Maar Saïd Kasmi van D66 zegt: ‘Je moet oog houden voor de mensen die vastlopen. Ik ben zelf opgegroeid in Delfshaven. Veel van mijn leeftijdgenoten daar zijn voortijdig afgehaakt en die zijn in de criminaliteit terecht gekomen of hebben hoge schulden. Sommigen hebben een tweede kans gekregen en je ziet dat ze dan opbloeien.’ Kathmann vindt dat afhakers niet per definitie ongemotiveerd zijn. ‘Het gaat vaak om meerdere problemen zoals op financieel gebied of op het gebied van gezondheid.’ Cicek (SP) wil onderzoeken hoe die achterstand tot stand komt. ‘Leerlingen met taalachterstanden komen niet aan de bak. Als ze ongemotiveerd zijn, komt dat door gebrek aan zicht op werk. Er zijn veel leerlingen met een migrantenachtergrond in het mbo, we zouden meer moeten diversifiëren in het onderwijs.’ Jimmy Smet van Groen Links, zelf leraar op een school voor voortgezet speciaal onderwijs, kent het verschijnsel ‘ongemotiveerde leerling’ niet. ‘Maar een startkwalificatie zit er niet altijd in. Daarom moet er een passende oplossing komen voor deze groep.’ Jos Verveen van Stadsinitiatief Rotterdam wijst op zijn verkiezingsbelofte dat als het aan hem ligt, er jaarlijks 35 miljoen naar een fonds gaat om sociale en maatschappelijke initiatieven van Rotterdammers een steun in de rug te geven. ‘Oplossingen moeten uit het onderwijs zelf komen.’ Een docent van het Passer College, een school voor voortgezet speciaal onderwijs, merkt vanuit de zaal op dat een startkwalificatie op zichzelf geen arbeidsmarktwaarde heeft. ‘Sommigen komen evengoed in de bijstand. Hier ligt ook een taak voor het bedrijfsleven, die moet de talenten gaan zien in deze jongeren.’

Veranderende arbeidsmarkt

Het derde thema waarover de partijen met elkaar in debat gaan, is de aansluiting van het onderwijs op de arbeidsmarkt. Leiden scholen werkelijk op voor banen waar geen vraag naar is, zoals sommigen beweren? Ron Kooren, voorzitter College van Bestuur van het Albeda College, vindt van niet. ‘Er is echt vraag naar paardenverzorgers! Los daarvan: mbo- en hbo-opleidingen gaan mee in de ontwikkelingen en sluiten aan op het bedrijfsleven. Zo willen we in Rotterdam in augustus 2018 een IT-campus draaiend hebben. De uitsluiting van de niveaus mbo-1 en -2 op de arbeidsmarkt, dat is het echte probleem. Deze studenten moeten betere kansen krijgen.’ Daarnaast vraagt de snel veranderende arbeidsmarkt dat mensen zich blijvend ontwikkelen. Dat moeten scholen faciliteren en dat doen ze ook volgens Angelien Sanderman, lid College van Bestuur van Hogeschool Rotterdam. ‘Het hbo leidt op voor een loopbaan, niet voor een beroep.’ Bovendien vindt er afstemming plaats

met het bedrijfsleven. Eric Westhoek, InHolland: 'Alle instellingen in Rotterdam staan in contact met het bedrijfsleven. Maar het bedrijfsleven is kort cyclisch en onderwijsontwikkeling kent een langere doorloop. We moeten daarom anders kijken naar het curriculum.'

Pretstudies

Vincent Karremans van de VVD ziet kansen in de IT-sector. 'Scholen moeten in plaats van lesgeven in Frans en Duits, lesgeven in programmeertalen zoals Javascript. We moeten af van pretstudies die opleiden voor de bijstand. Je hebt een baan nodig, je moet je geld verdienen. Er is behoefte aan programmeurs, dus daarvoor moeten we opleiden. Zo zou je ook kunnen toegaan naar een bekostigingssysteem waar scholen geld krijgen op basis van het aantal studenten dat na een half jaar werk heeft.' Dat gaat andere partijen te ver. 'Talentontwikkeling is van mensen zelf', zegt Smet van GroenLinks. 'Iedere jongere moet zelf kiezen. Hoezo leiden pretstudies tot de bijstand? We zeggen net dat de wereld verandert en we niet weten welke banen er morgen nodig zijn.' Ook Jaap Rozema van de Partij voor de Dieren vindt niet dat het bedrijfsleven leidend moet zijn en het onderwijs volgend. 'Wij bepalen zelf wat we worden, niet het bedrijfsleven.' Vanuit de zaal komt bijval voor GroenLinks en de Partij voor de Dieren. 'Een paar jaar geleden hoorden we dat we moesten stoppen met opleiden voor de zorg. Nu is er een tekort.' Een ander: 'Ondernemende, gepassioneerde studenten vinden echt hun weg wel.' Een derde: 'Het is nogal gevaarlijk om alleen in te zetten op skills als programmeren. Dat wordt straks allemaal overgenomen door robots. Het is belangrijker dat je leert om te communiceren en jezelf te presenteren.' Iemand van de pabo neemt het op voor de VVD: 'Leerlingen en studenten leren programmeren, is een goed idee. Er zijn mensen nodig in de techniek. Maar je moet wel alles aanbieden: 3D-printen, muziekles, alles.' Karremans: 'Natuurlijk moet je talenten stimuleren. Maar een softe aanpak leidt tot werkloosheid.'

Kennis van onderwijs

'Ik zie veel passie bij politici voor het onderwijs', zegt gastheer Philippe Raets in zijn terugblik op het debat. 'Vroeger ging het over schoolgebouwen en de OV-chipkaart, nu over docenten en studenten.' Gastvrouw Loek Schueler ziet met genoegen dat de politici weten waar ze het over hebben. 'Die praktijkervaring is mooi. We hebben vanuit de zaal gehoord waar de accenten liggen. Voor het toepassen van sommige oplossingen zal wellicht ook de landelijke politiek aan zet zijn.' Ook gastheer Ton Heerts is blij met de inhoudelijke kennis die de kandidaat-gemeenteraadsleden aan de dag leggen. Maar: 'onderwijs is niet alleen de weg naar werk, het is vooral ook de weg naar burgerschap. We zien steeds meer samenwerking: basis- en voortgezet onderwijs en mbo en ho werken steeds meer aan verbinding. Ook zie je meer samenwerking tussen onderwijs en de zorg en het jeugdbeleid. Onderwijs is nooit af.'

Welke beloftes doen de politieke partijen aan het Rotterdamse onderwijs? Lees dat op de volgende pagina!

Welke beloftes doen de politieke partijen aan het Rotterdamse onderwijs? Over vier jaar mogen we ze houden aan:

CDA

- Een Rotterdamse aanpak voor het Rotterdamse lerarentekort

Groen Links

- Basis op orde (gebouwen/ leerlingenvervoer/ leerplicht/ aansluiting)
- Ontzorgen van het onderwijs

NIDA

- Verminderen werkdruk (ontzorgen)
- Huisvesting, betere gebouwen
- Ontbijt op school
- ➔ Dit alles in co-creatie

PvdA

- Blijde docenten
- Blijde leerlingen
- Minder tekort aan leraren
- Gelijke kansen
- Alle kinderen naar de voorschool
- Programmeren (doorlopende ICT leerlijn op alle scholen)

Stadsinitiatief Rotterdam

- Stadsfonds onderwijs, jeugd en cultuur

D66

- Huiswerkbegeleiding in de wijken
- Rotterdams convenant

Leefbaar Rotterdam

- Lerarentekort is nagenoeg verdwenen

Partij voor de Dieren

- Onderwijs vanuit maatschappelijke waarden

SP

- Warme maaltijden
- Geen marktwerking in het onderwijs, maar meer ontdekking van onze authenticiteit, arbeid is niet altijd leidend voor scholing

VVD

- Programmeer-les op >50 Rotterdamse scholen